

Kronika

Det är den osäkra som anstränger sig. Men varför anstränga sig? undrar Margareta Norlin.

Kvalitetssäkring? Halleluja!

Man måste vara positiv. Folk som inte hänger med i den organisatoriska turbulensen i skola eller förvaltning kallas förändringsobenägna och blir de första som sägs upp. Sakfrågor hamnar i bakgrunden för denna förmåga – eller oförmåga – att ständigt anamma nya signaler med ett glatt leende på läpparna.

Man ska gilla läget i 90-talets Sverige. Är man inte tillräckligt positiv får man överheten på sig. I värsta fall – om man inte ropar hej innan man kommit över OS-bäcken – blir man kallad äcklig gnällspik av Mats Hulth och får stå där och skämmas. Eller också blir man satt på kurs hos AMS och får stirra på en liten ring medan man tränar sig att mumla: Det ska nog ordna sig. Jag är bäst.

De här dumheterna är vi inte ensamma om. I USA har de också slagit rot. I den utbildningspolitiska debattboken *Dogmatic Wisdom* kallar universitetslektorn Russel Jacoby hållningen "det amerikanska samhällets första myt": övertygelsen att ett leende och robust självförtroende alltid leder till framgång.

Standardreceptet är: Erkänn aldrig ett nederlag. Känn dig mäktig. Tänk framgång. Livet blir en enda lång tävling i ego-centriskt pep-talk. Vi bör varje morgon stirra oss i spegeln och med oföränderlig optimism skrika: Jag är bäst. Jag kan klara det. Jag är toppen.

Jacoby oroar sig särskilt för följderna i undervisningssystemet. Han skriver: "Det finns väldigt lite bevis för att självförtroende leder till bättre prestationer. Förhållandet kan närmast sägas vara det motsatta. Det är genom kunskap och uppnådd skicklighet som man får verkligt självförtroende, inte genom kurser och lektioner i självförtroendeträning." Jacoby hänvisar till internationella undersökningar av matematiska och naturvetenskapliga kunskaper som visar att amerikanska studenter har mest självförtroende och samtidigt hamnar i botten av testerna, medan asiatiska studenter är osäkra och samtidigt hamnar på topp. "Ett egentligt självförtroende präglar den amerikanska karaktären. Tyvärr verkar det ha allt mindre att göra med verkligheten."

Ack, ack. Och nu verkar vi ha slagit in på samma linje. Tänk positivt! Gå AMS-kurser i självförtroende! Hur länge ska det dröja innan de här strömningarna när också vår utbildning? När kvaliteten på skolan sjunker lär vi få allt större behov av denna amerikanska variant av charlataner. I kommunal förvaltning har den ju redan slagit rot. Nya modeller införs på löpande band och flertalet offentliganställda har slutat komma med kritiska synpunkter. Mopsar de sig kallas de bakåtsträvare och får lägre individuella lönepåslag. Man ska ropa halleluja var gång chefen byter förvaltningsmodell.

Eller som en trött chef i barnomsorgen berättade: "Förvaltningschefen kom tillbaka från senaste mässan och avbröt 'beställar-utförar-modellen' mitt i budgetåret. Nu är det ute med köp-och-sälj, sa han. Nu är det kvalitetssäkring som gäller. Ingen vågade ens knyta." Den som ropar halleluja högst vinner. Hade Sofopenhauer levt idag hade han aldrig blivit publicerad.

Det är väl lika gott att anpassa sig. Jag har lagt mig i träning. Alltså: Framtiden är ljus och förnyelsens tid är inne. Nästa gång tar vi hem OS om vi bara tror på oss själva och har druckit riddarfjärdsvatten. Andligt hoppas vi att Ma Oftedal leder oss mot nya djärva mål. Varför plåga sig med lidande och självuppoftning när man kan vara en glad okcultfreak i kontakt med häxor och andevärd? *Feel the Light.*

4 december 1997

MARGARETA NORLIN

En självgod liberal skriver dagbok

Robert Reich har rapporterat om åren i Clintons regering. Svend Dahl anmäler.

När Bill Clinton efter den misslyckade sjukvårdsreformen och partivännernas svidande nederlag i 1994 års kongressval bestämde sig för att närma sig republikanerna var en av motståndarna Robert Reich.

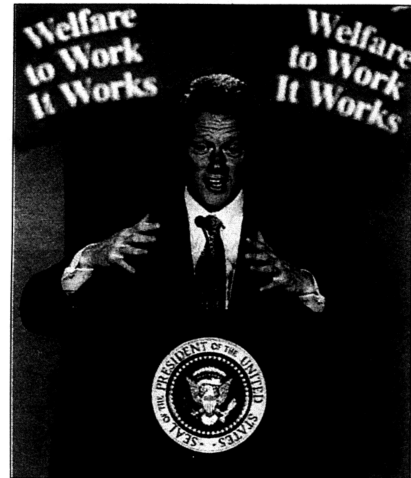
Politik

Röbert Reich
Locked in the Cabinet
Knopf, 1997

Bill Clinton svek sina ideal. Detta är den återkommande punkten i Reichs dagbok från tiden som arbetsmarknadsminister i Clintons första regering.

Robert Reich var inte vem som helst bland Clintons ministrar. Han är en av presidentens äldsta vänner. De träffades i slutet av 60-talet på båten till England, när de båda var på väg till universitetet i Oxford. Därefter studerade bägge vid Yale Law School, där Clinton träffade en gammal vän till Reich, Hillary Rodham.

Medan Clinton gav sig hem till Arkansas för att göra politisk karriär stannade Reich kvar i den akademiska världen och blev professor i statsvetenskap vid Harvard. När Clinton 1992 sjösatte sin presidentkampanj fick han användning för sin gamle vän. Strategin i valrörelsen 1992 fokuserade i hög grad på medelklassens oro för eko-

Hale Bill.
I motsats till förra arbetsmarknadsministern Robert Reich har Clinton lärt sig av nederlagen. Hans realism framstår som tilltalande jämfört med den desillusionerade akademikerens självgoda gnäll. Foto: DAN BAYER/AP/PRESSENS BILD

nomiska försämringar. Och efter- som Reich skrivit om dessa frågor fick han en nyckelroll i utarbetandet av Clintons ekonomiska program.

När Reich blev arbetsmarknadsminister i Clintons administration hade han rykte om sig att vara en av de liberalaste – eller mest traditionella – demokraterna i Clintons regering. Reich ligger långt till vänster på den amerikanska höger-vänsterskalan, så långt ut att en republikansk senator i senatsförhören frågade honom om han var socialist.

Visst är Reich vänster. Han oroar sig för de ökade inkomstklyftorna och är en varm anhängare av välfärdsstaten. Han har också opponerat sig mot den i hans ögon ensidiga betoningen av faren med budgetunderskott. Inte minst kritiserade han Clinton när budgetbalans blev en prioriterad punkt på presidentens agenda. Och som många andra amerikanska vänsterpolitiker idealiserar han Västeuropas välfärdsstater.

Rykte som vänsterliberal

Men samtidigt har han fått oförtjänt dåligt rykte som en gammaldags, reaktionär vänsterliberal. Såväl före som under sin minister-tid pekade han på betydelsen av bättre utbildning som ett medel för att ge alla möjlighet att förbättra sin situation och minska inkomstskillnaderna. Det är knappast vad som brukar förknippas med vänsterdemokraterna i USA, som i stället brukar ropa på mer av traditionella välfärdsstater.

Samma sak gäller frihandeln. Medan stora delar av demokraterna idag är motståndare till ökad frihandel, har Reich hela tiden förespråkat lägre tullmurar. Exempelvis engagerade han sig starkt för att få igenom NAFTA – frihandelsavtalet mellan USA, Kanada och Mexiko – som den fackföreningsstödda vänstern i demokraterna motsatte sig.

När Reich blev arbetsmarknadsminister hade han, om vi ska tro boken, en mycket idealistisk syn på politiken. Om man har bra idéer är det bara att genomföra dem, tycks han ha resonerat. Reich är

emellertid knappast ensam i den akademiska världen om att ha en sådan syn på politiken. Alla som någonsin läst statskunskap vet att forskarna i ämnet sällan har någon aning om hur politik fungerar på riktigt.

I stället för att, som Clinton, anpassa sina idéer till de politiska realiteterna, resignerade Reich. Han kände sig maktlös och besviken. Han hade varit övertygad om att presidenten var hans allierade. Kan-ske kände han sig som en fånge i Clintons kabinet, egentligen var han nog sin egen ideologis fånge.

I stället för att, som Clinton, anpassa sina idéer till de politiska realiteterna, resignerade Reich. Han kände sig maktlös och besviken.

Besvikelsen över Clinton handlar inte bara om sakpolitik, det är uppenbart att Reich också är bitter. Han hade, som Clintons vän, förväntat sig en centralare roll i regeringen. I stället blev han undanskuffad till förmån för högerdemokrater som Lloyd Bentsen, Robert Rubin och Leon Panetta.

I beskrivningen av Washingtons politiska liv vill Reich framställa sig själv som den ende hederlige personen i en märklig värld befolkad av karriärister, politiska konsulter, budgethökare och inflationshatare. Men frågan är om det egentligen är så mycket som skiljer Reich från övriga medlemmar av det politiska etablissemanget. Han är minst lika självgod och minst lika mån om att försöka vara så nära presidentens öra som möjligt. Han saknar bara förmågan att agera taktiskt.

Ja, ärligt talat är det jobbigt att sitta upp och ner få höra att Robert Reich, och ingen annan, vet precis vad som ska göras för att lösa alla problem. Till och med Bill Clintons principlöshet framstår som ganska tilltalande i jämförelse.

SVEND DAHL

Vem pippar vem?

Itsidagens DN skriver Peter Bratt om den tilltänkta lagen mot sexuell diskriminering. Sexuell läggning är nämligen en privatsak.

Mediavinkel

Men, tillägger reportern, lagen skyddar inte pedofili. Utredningen drar en skarp skilljelinje mellan *sexuell läggning* och *sexuella beteenden*. Homosexualitet är en läggning. Pedofili, fetischism, voyeurism och sado-masochism är beteenden. De som betar sig konstigt är det fritt fram att utestänga från arbetsplatser. Men homosexuella betar sig naturligt och inkluderas i missionärernas skara.

Inte ens mannen som knäkte bastuklubbarna ska tycka till på nyhetsplats. Men var det han skadade i mörkert mer naturligt än, säg, fotfetischistens blöta dyrkan av damben i pumps? Eller får man ha en läggning så länge man inte betar sig?

Förslaget låg i luften. Politikerna pippar juristerna som sedan pippar vetenskapen – utan avseende på kön. Men varför omfattar empatin inte Hans Scheike?

KLAS HELMUT FASAN